

22. juli-kommisjonen

AVGRADERT

JD

(institusjonens navn)

Dato 18/10-12 Sign. A. Ørde

INTERVJUREFERAT

Tid	Torsdag 8. mars 2012 kl 1330 - 1535
Sted	Hotel Plaza, Oslo
Intervju av	Lars Henrik Bøhler, direktør ved Politiets data og materieltjeneste
Intervjuere	Ragnar Auglend, 22. juli-kommisjonen Hanne Bech Hansen, 22. juli-kommisjonen Bjørn Otto Sverdrup, Sekretariatet 22. juli-kommisjonen
Andre til stede	Espen Erdal, PwC (sikring/referat)

NSM
Eksempel
1 av 2

Formelle forhold:

Bøhler var i forkant av intervjuet gitt skriftlig underretning om bakgrunnen for at kommisjonen ønsker hans forklaring, og de rettslige og praktiske rammer for intervjuet.

Han ble gjort kjent med muligheten til å la seg bistå av en rådgiver, tillitsmann eller annen person, og at han har plikt til å forklare seg.

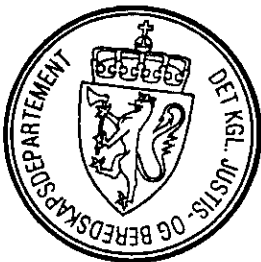
Han ble gjort kjent med innholdet i selvinkrimineringsvernet, og at dette vernet, etter kommisjonens syn, ikke kommer til anvendelse ved forklaring for kommisjonen.

Han ble videre gjort kjent med at det ble tatt lydopptak, som ville bli lagret, og at det ville bli utarbeidet referat for signering.

Han ble også gjort kjent med at referatet vil kunne bli gjort tilgjengelig for andre enn kommisjonen, for eksempel dersom hensynet til sakens opplysning, ivaretagelse av partsrettigheter eller oppfyllelse av lovpålagte krav gjør dette nødvendig. Han ble gjort kjent med at kommisjonen er bundet av offentleglovas regler om innsyn i dokumenter.

Han ble gjort kjent med at opplysninger fra referatet ville kunne bli brukt i kommisjonens rapport.

Han samtykket i å la seg intervjuet på ovennevnte forutsetninger.

Etter en kort presentasjon av representantene fra kommisjonen, ble Bøhler orientert om kommisjonens mandat, formålet med intervjuet og hvordan det ville bli gjennomført. Intervjuteemaene ble introdusert og han startet sin redegjørelse.

Bøhler innledet med å si at han hadde medbrakt til intervjuet en god del dokumentasjon, for å skape notoritet i forhold til den informasjon han gir muntlig.

Egen bakgrunn og rolle

Bøhler er direktør ved Politiets data og materielltjeneste (PDMT). Før det var han administrasjonssjef ved Oslo politidistrikt (OPD). Han har også jobbet i Justisdepartementet (JD). Han har utdannelsen fra Politiskolen (1978), og har senere lest økonomi og jus.

22 juli

Den 22. juli var Bøhler hjemme. Ca kl 1530 ble han varslet av sin sønn om eksplosjonen i Oslo. Kort tid etter ble han kontaktet av jourhavende og informert om at det hadde vært et stort smell i Oslo. De hadde ikke opplysninger om omfanget av hendelsen på det tidspunktet, så de var da mest opptatt av at PDMTs løsninger innenfor samband og IKT fungerte. Bøhler fikk bekreftet at alt fungerte, og det ble derfor ikke satt stab. De avventet ytterligere beskjed fra de som eventuelt søkte bistand. Det ble heller ikke på det tidspunktet iverksatt tiltak som eventuelt kunne styrke funksjonene i PDMT for det som eventuelt måtte komme.

PDMT ble ikke formelt varslet av POD slik gjeldende rutiner tilsier. PDMT ble imidlertid varslet kl 1545 av en ansatt i POD som ringte til sambandsvakten på Jaren nødnett og ba sambandsvakten være i beredskap. Da de ikke fikk mer informasjon, tok det litt tid før PDMT fikk oversikt over situasjonen. POD ringte inn til flere i PDMT uavhengig av ordningen om at man skal ha ett kontaktledd i PDMT. Det dedikerte telefonnummeret som skal benyttes i slike situasjoner, ble ikke benyttet. Etter at PDMT fikk kontroll på situasjonen, gikk alle henvendelser mellom etatene rett til jourhavende. Etter at PDMT på eget initiativ via media skaffet seg mer informasjon om hendelsen, ble bemanningen på sambandssiden forsterket.

Bøhler reiste ikke inn på kontoret, fordi han mente PDMTs rolle var mer perifer idet de er oppdragsbasert og responderer ved anmodning om bistand. Han hadde kontinuerlig kontakt med jourhavende. De følte også at de hadde kontroll på det de skulle levere og det som var PDMTs ansvarsområder.

PDMTs rolle i norsk politi - oppgaver

Bøhler redegjorde for PDMTs rolle og oppgaver, som i følge statuttene knytter seg til tre primæroppgaver;

- Logistikk organisasjon - IKT, samband, eiendom, sikkerhet og materiellanskaffelser
- Nasjonalt kompetansesenter innen ovennevnte områder
- Sentral materiell beredskap samt jourordning

Her henviste Bøhler til PBS1 pkt 4.6, som ikke er i samsvar med dagens situasjon. Han opplyste at det skulle vært et møte samme dag hvor man skulle diskutere hvilken type beredskap PDMT skal ha på materiellsiden i fremtiden.

Bøhler la frem dokumentasjon som beskriver oppgavene og organiseringen av PDMT nærmere. Han fortalte at PDMT har 330 ansatte og er en tverrfaglig organisasjon. PDMT har vektlagt å rekruttere personer med høyt faglig nivå, hovedsakelig ingeniører.

Bøhler viste til at PDMT har mellom 25 og 30 samarbeidsavtaler med FLO (Forsvarets logistikkorganisasjon) og at avtalene ble tatt i bruk i forbindelse med 22. juli hendelsen. På spørsmål om PDMT har noen oversikt over de til enhver tid tilgjengelige ressurser i norsk politi og hvor det måtte befinne seg, svarte Bøhler at det har de ikke. PDMT får hvert år innrapportert materiellsituasjonen på utvalgte områder, blant annet kjøretøyer og våpen, fra distriktene, som gir et bilde av status.

Bøhler refererte i denne sammenheng til at PDMT i 2002 tok i bruk et materiellregistreringssystem (IFS) og at det i tilknytning til det ble åpnet en nettbutikk som fortsatt er i bruk. Omkring 2002/2003 fikk Bøhler i oppgave av POD å lede et prosjekt som hadde som formål og rulle ut dette systemet i hele landet. Utrullingen skulle etter planen starte i Vestoppland, men dette stoppet opp uten at Bøhler har informasjon om bakgrunnen for dette.

Bøhler redegjorde også kort for NARRE prosjektet, det nasjonale ressursregisteret for redningssentralen. Dette var også et prosjekt som POD ikke ønsket å gå videre med. Bøhler gir sin tilslutning til intensjonen i prosjektet, men PDMT har gitt uttrykk for skepsis til løsningen som ble valgt, bla. fordi den la opp til at enkeltaktører skulle oppdatere systemet. De stilte spørsmål til om systemet var tilstrekkelig robust teknisk sett.

Bøhler viste til at PDMT bare har en oppdragsgiver, og det er POD. Videre pekte han på at PDMT er oppdragsstyrt. PDMT får sitt budsjett eller tildelingsbrev fra POD. Budsjettet skal dekke personalkostnader, drift av bygninger samt øvrig drift av virksomheten. Den største utgiften knytter seg til IKT, og dette området tar ca 70 % av både bemanning og budsjett.

Bøhler opplever at det ikke er noen porteføljestyling i POD. Dette er utfordrende, idet POD ønsker å styre de fleste prosessene og de er veldig omstendelige. Samhandlingen fremstår som rotete, idet PDMT må forholde seg til mange forskjellige avdelinger og personer i prosessene. PDMT fikk for eksempel i fjor 80 oppdrag i tillegg til de som følger av tildelingsbrevet. Disse oppdragene kom både med og uten penger, og men er uten prioriteringer. Dette har imidlertid kommet på agendaen i kommunikasjonen de siste årene, og ledelsen i POD forsøker å skjerme så godt de kan.

Mange av oppdragene fra PDMT er imidlertid politisk og internasjonalt styrt, og mange av oppgavene dreier seg om forvaltning og ikke politioppdrag. Dette gjelder for eksempel passadministrasjon, utlendingssaker etc. Disse oppdragene tar ressurser fra politiarbeidet. Bøhler beskriver POD som et veldig operativt direktorat, hvor fokuset på det strategiske arbeidet forsvinner. Bøhler forklarte at dette ikke bare er POD sitt ansvar, men også Justisdepartementet, som stiller krav og gir pålegg gjennom POD. Bøhler understreket også at PDMT kunne ha produsert mye mer polititjeneste innenfor budsjetttrammen hvis samarbeidet mellom POD og PDMT hadde vært organisert på en annen måte.

Når det gjelder midler til gjennomføring og implementering av ferdige prosjekter, forklarte Bøhler at de melder inn behovet for driftsmidler til POD ved å konsekvens- og risikovurdere budsjettet. POD er med andre ord godt kjent med hva prosjekter koster å drifte, men det følger ingen ekstra midler. Konsekvensen

er at PDMT må kutte aktiviteter, som for eksempel IKT sikkerhet og investeringer, for å ha midler til å drifte prosjektene. Dette var situasjonen frem til 2010. Bøhler forklarte at det i 2010 skjedde en endring og de fikk for første gang ca 100 mill til å løfte et konsolideringsprosjekt - Dash 2.

På spørsmål om PDMTs forhold til politidistriktene, forklarte Bøhler at politidistriktene bestiller materiell av PDMT, som distriktene selv betaler for. Dette gjelder ikke IKT-investeringer, for de betales av POD.

Bøhler redegjorde for etableringen av "materiellforum", som tar utgangspunkt i virksomhetenes behov. Behovene blir drøftet og behandlet i ulike fora. Et forslag sendes politidirektøren, som treffer den endelige beslutningen og gir oppdraget videre til PDMT for gjennomføring. Det samme forumet er også etablert på IKT-området, hvor brukeren står sentralt i å definere behovet og hva man skal gå til innkjøp av.

PDMTs rolle ved kriser

Bøhler forklarte at PDMT har sine egne overordnede kriseplaner innenfor alle virksomhetsområdene. Planene er primært rettet mot virusangrep mot institusjonen PDMT. PDMT er hendelsesstyrt og de er i liten grad dimensjonert for å bistå på andre områder. Dette fikk de erfare 22 juli, når de fikk anmodning fra POD om å forhøye beredskapen over flere dager. Dette var nesten umulig, da de er for få mennesker til å kunne ha beredskap 24 timer over så lang tid. Dette gjaldt også på sambandssiden.

Erfaringer fra 22. juli viser at PDMT faller litt utenfor det politimeslige samarbeidet. Når for eksempel politidirektøren innkalte til koordineringsmøter i forbindelse med 22. juli, var ikke PDMT med. I ettertid har Bøhler tenkt at PDMT selvfølgelig skulle vært tilstede, idet de er ansvarlig for IKT og samband. Hvis disse systemene hadde brutt sammen under aksjonen, ville det vært en stor krise. I og med at disse tingene fungerte under aksjonen, var det ingen som brydde seg om det.

I ettertid har PDMT tatt initiativ til å gjennomgå eget planverk, delta på stabskurs og anmodet om å bli involvert i øvelser som for eksempel øvelse Tyr etc.

PDMT har en vaktordning og en jourordning. Under innkallingen den 22. juli, oppdaget man at ansatte ikke var tilstrekkelig flinke til å oppdatere adresser og telefonlister etc. Dette medførte at jourhavende hadde problemer med å få tak i personellet, og måtte bla. benytte seg av 1881 for å finne riktig telefonnummer og adresse.

Bøhler redegjorde videre for at det var jourhavende som hadde ansvar for å kalle inn ansatte den 22. juli. Jourhavende hadde kontakt med de som var på vakt på de enkelte virksomhetsområdene, og førte logger på alle områdene, i tillegg til hovedloggen.

Systemet for nasjonal varsling

Bøhler opplyser at eksisterende system for nasjonal varsling ikke ble anbefalt av PDMT. De anbefalte derimot en integrert løsning opp imot PO-løggensystemet. Den valgte løsningen hadde store svakheter, idet den var basert på e-post, noe som gjør løsningen usikker. Videre rettet PDMT fokus på at det ikke var en beredskapsordning i systemet, og at operatørene måtte forholde seg til en ekstra skjerm i tillegg til de man allerede hadde. Bøhler antydte at POD ikke var uenige i dette, men at grunnen til at de til slutt valgte dagens løsning, var at den var mindre kostbar.

Bøhler opplyste videre at POD har snudd i dette spørsmålet, og at de nå ønsker et annet system. POD har bedt om at finansieringen av et nytt system blir tatt inn i revidert budsjett.

Bøhler mener det er Kripos og POD som har ansvar for å sende ut varsling, og at PDMT har ansvaret for transportørfasen. Han presiserte at det for PDMTs vedkommende den 22. juli ikke forelå noen indikasjoner på at varslingssystemet ikke fungerte.

Bøhler ble foreholdt følgende sitat knyttet til bestillingen av varslingssystemet: "Man ønsker en hurtig og sikker varsling gjennom et effektivt elektronisk varslingssystem". Dette fikk man ikke, etter Bøhlers oppfatning.

Videre ble Bøhler gjort kjent med at det fra representant fra Kripos er opplyst at katalogen med e-postadresser som nå benyttes under testing med vellykket resultat, er den samme katalogen som ble brukt den 22. juli. Kripos antydte at det kan ha vært en "propp i bæreren", for på et gitt tidspunkt klikket meldingene inn til mottakerne. På spørsmål om dette kan ha en relevans til Bøhlers skepsis til at varslingssystemet gikk på e-post, svarte han bekreftende. Han forklarte at det ennå ikke er funnet noen feil ved systemet som angir en klar årsak til problemene. Han har imidlertid hele tiden sagt at en e-post løsning er en usikker løsning, fordi den ofte faller ut i løpet av et år, og det er heller ingen supportløsning knyttet til systemet.

Bøhler mener at POD før den 22. juli var klar over at systemet for nasjonalt varsling var dårlig og usikkert og at det ikke fungerte optimalt. Dette har PDMT redegjort for ved skriftlige henvendelser til POD flere ganger.

Pårørende telefonen

PDMT er ikke ansvarlig for pårørende telefonen. PDMT tok opp med POD at de burde ha ansvaret for telefonen, idet de har det øvrige telefoniansvaret i politiet, men POD valgte å ta dette ansvaret selv.

Den 22. juli gikk PDMT inn og hjalp med rutingen etc., som ikke fungerte slik det skulle.

Nødtelefonen - 112

Bøhler forklarte at PDMT er ansvarlig for nødtelefonen, og at dette er en prioritert oppgave i PDMT. Telefonen består av egne dedikerte linjer som går til hvert politidistrikt. De har en avtale med Telenor fra 1990, hvor Telenor ved behov kan åpne og utvide kapasiteten eller rute den videre. Dette kan imidlertid også PDMT gjøre selv. De fleste sambandsansvarlige i distriktene kjenner til denne ordningen, men den 22. juli hadde de fleste sambandsmennene gått hjem, så de som var på vakt hadde ikke den kunnskapen.

Oslo pd kan ta 50-60 linjer samtidig, men i de andre distriktene er det helt opp til distriktet hvordan de ønsker å organisere dette. Det hjelper imidlertid ikke å ha flere linjer hvis man ikke har tilstrekkelig med mannskaper.

Bøhler forklarte at PDMT etter 22. juli har fått i oppdrag fra POD å utvide kapasiteten. De har nå utviklet en løsning som gjør at politidistriktene kan rute inn 7 linjer hver. I den sammenheng har POD invitert distriktene til å lage løsninger hvor de kommer med forslag til hvordan de kan samhandle med nabolokaltene i forhold til å kunne rute en nødsamtale til nabolokaltet. Dette var problemet 22. juli, hvor Nordre Buskerud ikke hadde mulighet til å rute samtaler videre til et annet distrikt. Det medførte at en person satt med alle telefonene som kom inn.

Nødnett

Bøhler mener det er svært uheldig at nødnett er 3-4 år forsinket. Årsaken til forsinkelsen tror han er at prosjektet har blitt svært komplekst i forhold til det som var utgangspunktet. I dag har man for eksempel 500 basestasjoner, mens nødnett vil kreve 2000/2500.

Bøhler mener at på bakgrunn av de negative erfaringene man har med nødnett så langt, så bør utbyggingen av nødnett forseses. Det viste seg den 22. juli at det ble veldig problematisk at Nordre Buskerud ikke var en del av nødnett. Nordre Buskerud satt med et analogt nett, mens Søndre Buskerud og OPD var koblet til nødnett. Disse nettene kommuniserer ikke.

Bøhler håper Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK) nå prioriterer å rulle ut nettet så fort som mulig. DNK har nå ute på høring et forslag om en sentralisert drift hvor de skal drifte både politi, brann og helse. Dette er Bøhler og POD svært kritiske til, noe de har gjort Justisdepartementet oppmerksomme på. Pr i dag er Motorola driftsoperatør. Bøhler mener politiet ved PDMT ligger godt an i arbeidet med å optimalisere løsningene, idet politiet får full integrering mellom samband og IKT og får en ferdig "pakke". Videre er Bøhler av den oppfatning at DNK burde si nei til å drifte andre operatører i nødnett. Det burde vært forbeholdt politi, brann og helse.

Våpen registeret

Bøhler forklarte at politidistriktene hvert år sender lister til PDMT over antall våpen. Det finnes ingen database, men kun en liste som PDMT innrapporterer til POD.

Når det gjelder våpenregisteret (kuler og krutt), forklarte Bøhler at dette er et forvaltningssystem som er PDMTs ansvar. Han kjenner ikke i detalj til hvordan registeret fungerer.

Læring

Når det gjelder andre læringspunkter etter 22. juli, er Bøhler av den oppfatning at Beredkapsseksjonen i POD ikke er tilstrekkelig synlig i organisasjonen. Den bør løftes slik at lederen for seksjonen sitter i PODs ledergruppe. Videre mener han at alle systemer i POD som har med beredskap å gjøre, bør samles i en enhet.

PDMT vil på nytt gjennomgå alle sine beredkapsplaner, øve mer og ha et sterkere fokus på evalueringen av disse øvelsene. Beredkapsplanene gjennomgås og oppdateres to ganger i året. PDMT har ansatt en egen leder for informasjonssikkerheten som vil få ansvaret for å gjennomgå planene to ganger i året og sørge for at øvelser blir gjennomført.

De lokale planene vil også få et sterkere fokus på ekstern bistand.

En ny sikkerhetsorganisasjon i PDMT er under oppbygging, og nye folk er allerede kommet på plass.

Avslutning

Bøhler ga uttrykk for at han opplevde intervjusituasjonen som god.

Lars Bøhler, 8. mars 2012

Følgende dokumentasjon ble lagt frem;

1. Plastmappe – Telefoni, utredning av ny telefoniløsning for politiet
2. Nødnett-mappa
3. E-post – IT systemer som benyttes i beredskapssammenhenger
4. Plastmappe – PDMTs rolle og oppgaver, nye straffesakssystemer
5. Evaluering av IT-funksjonen i politiet
6. Evaluering av PDMT (Accenture)
7. Sluttrapport – forbedringer relatert til 28 spørsmål fra Riksrevisjonen
8. Gul mappe – nasjonal varsling
9. Grønt plastomslag – vaktavtaler i PDMT
10. Brev til PDMT fra POD vedr. forespørsel om stabskurs
11. Mandat driftskonsept 2
12. Gartner template – konsolideringsprosjektet, rapport
13. Gul mappe – sourcing strategi
14. Månedrappotertering - prosjekter PDMT
15. Samarbeidsavtale mellom Forsvarets logistikkorganisasjon og PDMT
16. Utkast til mandat – Sentral materiellberedskap i politiet
17. Instruks for PDMT

Intervjuet ble avsluttet kl 1535.

Gjennomlest og akseptert som et dekkende referat,

Sign intervjuobjekt

10/4-2012

Sign referent